

AZ EU TAGORSZÁGAINAK BEMUTATÁSA

A 27 tagország **öt csoportba** sorolható:

1) Az **EU15 három** csoportot képez:

- a) a **négy fejlett** EU-tagország,
- b) a **négy relatíve fejletlen GMU**-tagország,
- c) az **öt fejlett kis EU**-tagország csoportja.

2) Az **EU12** két csoportban:

- a) külön csoportot képez a **három balti** ország,
- b) a **többi** 2004-ben és utána csatlakozott ország.

Európai Unió

Országok

EU-tagállamok

Tagjelölt országok

Egyéb európai országok

Népesség: 8,3 millió Ausztria

Csatlakozás az Európai Unióhoz: 1995.

A schengeni térség tagja.

Államforma: szövetségi köztársaság.

Főváros: Bécs.

Terület: 83 870 km².

Valuta: euró.

Hivatalos nyelve a német.

Ausztria nyugati és déli részének természetföldrajzi arculatát az Alpok határozza meg, míg a keleti tartományok a fővárossal, Béccsel együtt a Duna-medencében fekszenek.

Egészen az I. világháború végéig Ausztria volt a központja annak a hatalmas birodalomnak, mely századokon át ellenőrzése alatt tartotta Közép-Európa nagy részét. Az ország jelenlegi államformáját tekintve szövetségi köztársaság, melyet kilenc tartomány alkot.

Bécs a székhelye számos nemzetközi szervezetnek, köztük az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet titkárságának, a Nemzetközi Atomenergia-ügynökségnek, valamint a Kőolaj-exportáló Országok Szervezetének.

Ausztriában a törvényhozás szerve a kétkamarás parlament. A parlament képviselőháza, a *Nationalrat* (Nemzeti Tanács) 183 taggal rendelkezik. A képviselőket közvetlen és általános választás útján választják meg öt évre. A parlament felsőháza a *Bundesrat* (Szövetségi Tanács), mely jelenleg 62 tagot számlál. A felsőházi tagok a tartományokat képviselik, megbízatásuk négy vagy hat évre szól.

Ausztria ipari-mezőgazdasági ország, de fontos jövedelemforrást jelent a turizmus is.

Gazdasági jellemzők:

- ❖ A **nyugdíjkorhatár** 56,5 ill. 61,5-ről 2009-ben 60 ill. 65 év lett.
- ❖ A foglalkoztatottak 10%-a vállal **bejelentetlen többletmunkát**; az építőiparban és kézműiparban 40%!
- ❖ Az az osztrák bankok tartanak attól, hogy **kelet-közép-európai „leányaik”** problémát okozhatnak.

Csatlakozás az Európai Unióhoz: alapító tag.

A schengeni térség tagja.

Államforma: alkotmányos monarchia.

Főváros: Brüsszel.

Terület: 30 528 km².

Népesség: 10,7 millió.

Valuta: euró.

Hivatalos nyelvei: francia, holland, német.

A belga szövetségi államot három régió alkotja: északon a holland ajkú Flandria, délen a franciául beszélő Vallónia, továbbá a kétnyelvű főváros, Brüsszel, ahol a holland és a francia egyaránt hivatalos nyelv. Az ország keleti felében német ajkú kisebbség is él. A közösség mintegy 70 000 főt számlál.

A belga táj igen változatos: az ország 67 km hosszú partszakasszal rendelkezik az Északi-tenger mentén, ahol lapos part menti síkságok terülnek el, a középső tájegység fennsík, míg délkeleten az Ardennek lankái és erdőségei húzódnak.

Brüsszel számos nemzetközi szervezetnek ad otthont: itt található a legtöbb uniós intézmény, csakúgy, mint a NATO-központ.

Belgium 1830 óta független ország, államformája alkotmányos monarchia. A kétkamarás parlament képviselőházának tagjait a polgárok egy legfeljebb négyéves időszakra választják meg, a szenátus, vagyis a felsőház pedig részben választott, részben kinevezett tagokból áll. Politikai berendezéséből adódóan az országot rendszerint koalíciós kormány irányítja.

Gazdasági jellemzők:

- Kiemelkedően fontos tényező, hogy itt működnek az **EU fontos intézményei** és a **NATO központ**.
- Az államadósságot nagyrészt belföldiek finanszírozzák.
- A **hosszabb távú pénzügyi szabályozás elveinek megformálására** szakértőket kértek fel, többek között a belga állampolgárságú Lamfalussy Sándort.
 - ❖ Törekcsenek arra, hogy **EU-szintű pénzügyi ellenőrzés** legyen, és hogy fel tudják számolni az adóparadicsomokat.
 - ❖ A vállalati szférát is igyekeztek jobb helyzetbe hozni, a **hitelhez jutás megkönnyítésével**, a különböző befizetések elmaradásának nagyvonalúbb kezelésével stb.

Bulgária

Csatlakozás az Európai Unióhoz: 2007

A schengeni térségnek nem tagja.

Államforma: köztársaság.

Főváros: Szófia.

Terület: 111 910 km²

Népesség: 7,6 millió.

Nemzeti valuta: leva.

Hivatalos nyelve a bolgár.

A Balkán szívében fekvő Bulgária rendkívül változatos domborzati viszonyokkal büszkélkedhet: északi részén, a Duna mentén kiterjedt síkság szegélyezi, déli részén hegységek és fennsíkok váltják egymást. Keleten a Fekete-tenger partvidéke egész évben vonzó turistacélpont.

Bulgária Európa egyik legősibb állama: 681-ben alapították. Történelmét döntően befolyásolta, hogy az ország Európa ázsiai határvidékén fekszik. Lakóinak 85%-a ortodox keresztény, 13%-a muzulmán. A népesség mintegy 10%-a török eredetű, 3%-a roma.

A bolgárok négyévente választják meg az egykamarás rendszerben működő bolgár nemzetgyűlés 240 tagját.

Gazdasági jellemzők:

- ❖ Gazdaság-élénkítési céllal a jegybanki **alapkamatot a** 2009. januári 5,17%-ról **0,17%-ra** csökkentették.
- ❖ A válság komoly visszaesést okozott. Olyan ágazatban is, ami húzóágazatnak számít: a turizmusban. A reálgazdasági válság növekvő munkanélküliséggel jár mindenhol; ez pedig súlyosan visszaveti a turizmust is.
- ❖ Bulgáriában a minden utolérő országra jellemző és ebben a válságban sok esetben utolsó reményként igénybe vehető **EU-források megszerzése** nehézségekbe ütközött. Az Európai Bizottság **korruptió**s problémák miatt 2008 közepén felfüggesztette a források egy részének kifizetését.
- ❖ Bulgáriában **2008-ban jelentős szufficittel** zárt a költségvetési év.

Ciprus

Csatlakozás az Európai Unióhoz: 2004

A schengeni térségnek nem tagja.

Államforma: köztársaság.

Főváros: Nicosia.

Terület: 9250 km²

Népesség: 0,8 millió.

Valuta: euró

Hivatalos nyelve a görög.

Ciprus a Földközi-tenger keleti részének legnagyobb szigete, mely Törökországtól délre fekszik. A sziget két hegyvonulata közül a Pentadaktilosz északon, a Troodos-hegység pedig a sziget középső és délnyugati részén húzódik. Köztük terül el a Mezaorea nevű termékeny síkság.

Ciprus hosszú idő óta közlekedési csomópont Európa, Ázsia és Afrika között, és számos, egymást követő civilizáció jegyét viseli magán: a szigeten római kori színházak és villák, bizánci templomok és kolostorok, keresztes vitézek várai és prehisztorikus települések maradványai egyaránt megtalálhatók.

A sziget legjelentősebb gazdasági tevékenysége a turizmus, a kivitelre termelő ruha- és kézműipar, valamint a kereskedelmi hajózás. A hagyományos kézműipari mesterségek közé tartozik a hímzés, a fazekasság és a rézművesség.

1974 óta, amikor Törökország elfoglalta a sziget északi részét, a ciprusi török és görög közösséget a demarkációs „zöld vonal” választja el egymástól.

Ciprust mindenütt Aphrodité szigeteként ismerik: a legenda szerint itt született a szerelem és szépség istennője.

Cseh Köztársaság

Csatlakozás az Európai Unióhoz: 2004

A schengeni térség tagja.

Államforma: köztársaság.

Főváros: Prága.

Terület: 78 866 km²

Népesség: 10,5 millió

Nemzeti valuta: cseh korona

Hivatalos nyelve cseh.

A Cseh Köztársaság 1993 januárjában vált független állammá, azt követően, hogy a Csehszlovákiát alkotó két területi egység különvált. Csehszlovákia a II. világháború előtt a világ 10 legiparosodottabb állama közé tartozott, és az egyedüli közép-európai ország volt, mely 1938-ig megőrizte demokratikus berendezkedését.

A cseh főváros, Prága, több mint ezeréves múltra tekint vissza. Rendkívül gazdag építészeti emlékekben, melyek különböző stílusok jegyeit viselik magukon. Ennek köszönhetően a város számos nemzetközi filmalkotás számára szolgált kulisszául.

A gyáripar ma is jelentős gazdasági ágazat, különösen fontos a gépjárművek, szerszámgépek és egyéb gépipari termékek előállítására. Az ország keleti felében fekvő Morvaországban komoly szerepet játszik a vas- és acélgégyártás. A Cseh Köztársaság legfontosabb terménye a kukorica, a cukorrépa, a burgonya, a búza, az árpa és a rozs.

Mivel területének mintegy 95%-át dombok és hegyek borítják, az ország ideális terepet kínál a síelők, valamint a hegyi kerékpározók és túrázók számára. A kiterjedt erdőségeiben vaddisznók és rókák is élnek.

A cseh sörök világhírűek. Az egyik legismertebb helyi sörmárka a *Pilsner*. A Morvaország déli területein és Csehország egyes részein termesztett szőlőből bort készítenek. Az ország egyedülállóan sok – mintegy 900 – természetes forrással rendelkezik, ezek vizét palackozzák.

Az ország leghíresebb szülőttei között említhető a szecessziós stílus egyik képviselője, Alfons Mucha festő, a zeneszerző Antonin Dvořák és Bedřich Smetana, a maratonfutó Emil Zátopek, valamint Franz Kafka és Milan Kundera író.

Gazdasági jellemzők:

- ❖ 2004-07. **40 %-kal nőttek a bérek.**
- ❖ Csehországban is megemelték 2008-ban a betétek állami garanciaalapját.
- ❖ 2009 júliusában a jegybanki **alapkamatot 1,25 %-ra** csökkentették.
- ❖ 2010. évi **költségvetési megszorítások:**
 - **nyugdíj és létminimum nem emelkedik,**
 - 10 %-kal **csökken a táppénz;**
 - 25 md-dal kisebb lesz a minisztériumok költségvetése;
 - **1 %-ponttal emelkedik az ÁFA, a 2 %-ponttal luxuscikkek különadója.**
- ❖ Megemelték a cseh exportbank alaptőkéjét is. Ezzel a garanciaalappal **Vietnam,**

Kína és Oroszország szerepét szeretnék növelni az exportszerkezetben.

- ❖ A K+F támogatásokat új technológiák létrehozására koncentrálják.
- ❖ 2012. 07. 06: bizalmi szavazást kér Petr Necas. A Parlament nem támogatta a megszorító csomagot, amelyben:
 - az **ÁFA 15 és 21 %-ra** történő emelését,
 - a **„milliomosadó”**(100.000 korona felett +7 %, összesen 26 % SzJA) bevezetését,
 - szoc. segély csökkentését,

Vaclav Klaus: ez gazdasági öngyilkosság, fatális ballépés lenne.

Dánia

Csatlakozás az Európai Unióhoz: 1973

A schengeni térségnek tagja.

Államforma: alkotmányos monarchia.

Főváros: Koppenhága.

Terület: 43 094 km²

Népesség: 5,5 millió

Nemzeti valuta: dán korona

Hivatalos nyelve a dán.

Dániát a Jütland-félsziget (*Jylland*) és mintegy 400, saját névvel rendelkező sziget alkotja, melyek közül 82 lakott. Közülük a legnagyobb Fyn és Sjælland szigete.

Az ország halászati ágazata jelentős, kereskedelmi flottája tekintélyes. A legfontosabb feldolgozóipari ágazatok közé tartozik az élelmiszergyártás, a vegyipar, a gépgyártás, a fémipar, az elektronika és a járműgyártás, továbbá a sör-, a papír- és a faipar. Fontos gazdasági ágazat az idegenforgalom is.

A 8-11. században a dánokat vikingeknek hívták. A norvégokkal és a svédekkel együtt Európa minden pontján megfordultak gyarmatosítóként, kereskedőként, illetve portyázásaik során. Dánia lakosai ma büszkék arra, hogy országuk jóléti állam, melyben mindenki széles körű társadalombiztosítási ellátásban részesül.

Dánia alkotmányos monarchia, melyet az 1953-ban elfogadott alkotmány alapján kormányoznak. Az egykamarás parlament (*Folketing*) 179 megválasztott képviselőt számlál.

Dánia legismertebb szülőttei közé tartozik Hans Christian Andersen, a világhírű meseíró, Karen Blixen író és Arne Jacobsen építész-formatervező. A dán filmgyártás elsősorban a kísérleti filmes Lars von Trier munkásságának köszönhetően szerzett nemzetközi ismertséget.

Dán népszavazás az euróról: „érzelmek az érdekek ellen”. Sokat nyertek volna (nyitott gazdaság, „túristaküldő” ország).

Észtország

Csatlakozás az Európai Unióhoz: 2004

A schengeni térségnek tagja.

Államforma: köztársaság.

Főváros: Tallinn

Terület: 45 000 km²

Népesség: 1,3 millió

Valuta: euró

Hivatalos nyelve az észt.

Észtország, a legészakibb fekvésű balti állam 1991-ben nyerte vissza függetlenségét. Túlnyomórészt sík vidék, melynek felszínét sok-sok tó tarkítja. Az ország a Balti-tenger partján terül el, és számos szigettel rendelkezik. A földterület legnagyobb része művelés alatt áll vagy erdősített.

Az észt nyelv, melynek közeli rokona a finn, egyáltalán nem hasonlít a két másik balti nyelvre, a lettre és a litvánra, de az oroszra sem. A lakosság kb. egynegyede orosz gyökerekkel rendelkezik.

A főváros, Tallinn, egyike a legépebb állapotban megmaradt középkori európai városoknak. Az idegenforgalom Észtország GDP-jének 15%-át termeli meg. A gazdaság húzóágazatai közé tartozik a gépipar, az élelmiszeripar, a vegyipar és a ffeldolgozás.

Az észt kultúra kiemelkedő egyéniségei közé tartozik Jaan Kross író, akinek műveit legalább 20 nyelvre lefordították, Friedrich Reinhold Kreutzwald, a *Kalevipoeg* című nemzeti eposz szerzője, valamint az író, filmrendező, diplomata és politikus Lennart Meri.

Gazdasági jellemzők:

- ❖ 2004-ben bevitte nemzeti valutáját az **ERM II**-be.
- ❖ A válság kapcsán nagyon komoly visszaesést kénytelen elviselni, és a társadalmi feszültségeket kiélező munkanélküliséggel is kénytelen szembenézni.
- ❖ Az **ERM II. miatt a valutaleértékelés eszközével nem tudott élni.**
- ❖ **Észtország, Lettország és Litvánia** élte át a legsúlyosabb, **17-18 százalékos GDP-csökkenést**. Egy év után azonban ismét talpra álltak, és gyors növekedésnek indultak.
- ❖ 2010: minimálbér: 250 €; munkanélküli segély: 67 €
- ❖ **2010: Észtországban 0,1%-os államháztartási többletet** regisztráltak.
- ❖ Észtország: **2011. 01. 01-én belépett az EMU-ba.**

Finnország

Csatlakozás az Európai Unióhoz: 1995

A schengeni térség tagja.

Államforma: köztársaság

Főváros: Helsinki

Terület: 338 000 km²

Népesség: 5,3 millió

Valuta: euró

Hivatalos nyelvei finn, svéd.

Finnországot, az erdők és tavak országát talán leginkább érintetlen természeti szépsége teszi híressé. A messze északon nyaranta tíz héten át tartanak a fehér éjszakák, amikor a nap nem nyugszik le. Ugyanezen a területen telente közel nyolc héten keresztül a nap soha nem emelkedik a látóhatár fölé.

Mivel Finnország hétszáz éven keresztül (a 12. századtól 1809-ig) Svédország részét képezte, a lakosság mintegy 6%-ának anyanyelve svéd. Az ország az 1917-es orosz forradalom után vált független állammá. A függetlenség elnyerése óta Finnország köztársaság. Az egykamarás parlament 200 képviselőt számlál, akiknek mandátuma négy évre szól.

Az ország ma fejlett, korszerű és versenyképes gazdasággal rendelkezik, a távközlési berendezések gyártása terén pedig világelső. Legfőbb kiviteli cikkei közé tartoznak a következő termékek: távközlési és gépipari berendezések, papíripari termékek, cellulóz és fűrészárúk, üvegárúk, rozsdamentes acél, kerámiaárúk.

A messze észak szépsége számos művészt megihletett, köztük a zeneszerző Jean Sibelius és az építész és formatervező Alvar Aaltót.

„Nokia-ország” beszállítóival GDP 1/3-a, export 25 %-a, tőzsde 2001. II. félévi kapitalizációjából: 70%, 2001-ben a világ 20. legértékesebb vállalata. 9-12 éves finn gyerekek 60%-ának van mobilja.

Gazdasági jellemzők:

- ❖ Stabil, versenyképes gazdaság.

- ❖ **Nokia-ország.** 2007-ben a világtermelés 40 %-át adta, a profit 7,2 md €, az árbevétel 51,1 md €. Beszolgáltatóival a finn GDP 1/3-át, az export 25-át adja. A tőzsde 2001. II. félévi kapitalizációjából 70% a Nokiáé. 2001-ben a világ 20. legértékesebb vállalataként rangsorolták. 2012 áprilisában viszont a Nokia az első negyedévben 1,34 milliárd eurós veszteséget könyvelt el. Az egyszeri tételek hatásait kiszűrve 260 millió euró volt a veszteség. Továbbra sem számít a menedzsment javulásra a működési eredményszint tekintetében az első negyedévhez képest.
- ❖ 2010-ben Finnországban 2,5%-os többletet mutatott ki a költségvetési egyenleg vonatkozásában.

Franciaország

Csatlakozás az Európai Unióhoz: alapító tag (1952)

A schengeni térség tagja.

Államforma: köztársaság

Főváros: Párizs

Terület: 550 000 km²

Népesség: 64,3 millió

Valuta: euró

Hivatalos nyelve a francia.

Franciaország az Európai Unió legnagyobb tagállama. Területe az Északi-tengertől a Földközi-tengerig húzódik. Változatos felszínét keleten és délen hegyek borítják. A 4810 méter magas alpesi csúcs, a Mont Blanc Nyugat-Európa legmagasabb pontja. Franciaország alacsonyan fekvő sík vidékeit négy folyó vízgyűjtő területei alkotják. E négy folyó közül északon folyik a Szajna, tőle délre található a nyugat felé tartó Loire és Garonne, a Rhône pedig a Genfi-tóból ered és a Földközi-tengerbe ömlik.

A köztársasági elnök fontos szerepet tölt be az állam politikai életében. Ő vezeti elnökként a Miniszterek Tanácsának (kabinet) üléseit, és általános hatáskörrel bír a külpolitika és a honvédelem kulcsfontosságú területeit illetően. Az ország ügyeinek intézése napi szinten a miniszterelnök feladata. A köztársasági elnököt általános, közvetlen választás útján öt évre választják meg. A parlamentet az ötévente közvetlenül választott nemzetgyűlés, valamint az elektori testület által megválasztott szenátus alkotja.

Franciaország fejlett iparral és hatékony mezőgazdasággal rendelkezik. A legfontosabb ágazatok közé tartozik a gépjárműgyártás, a repülőgép- és űripar, az információtechnológia, az elektronika, a vegyipar, a gyógyszergyártás és a divatipar.

Európa legnagyobb hatású írói és gondolkodói közül többen Franciaországban látták meg a napvilágot. Közöttük említhető a 17. században alkotó Descartes és Pascal, a 18. században élt Rousseau és Voltaire, a 19. századi irodalom három kiválósága, Balzac, Baudelaire és Flaubert, valamint a múlt század nagyjai közül Sartre és Camus. Az elmúlt két évszázad művészetének kiemelkedő alkotásai fűződnek Renoir, Monet, Cézanne, Gauguin, Matisse és Braque nevéhez, és a sort sokáig lehetne még folytatni.

Gazdasági jellemzők:

- ❖ Az ingatlanpiacon jóval kisebb a visszaesés, mint az USA-ban vagy éppen Spanyolországban. Ingatlanpiaci „lufi” csak Párizsban és környékén alakult ki, az ország többi részén nincs visszaesés az árakban.
- ❖ A bankszektor támogatására már 2008 októberében világos és határozott lépéseket tettek. Összesen 50,5 milliárd eurót mozgósítottak, amelyből 10,5 milliárd eurónyi összeg állami garancia mellett nyújtott gyorskölcsön hat francia banknak.
- ❖ 2008. december elején a francia elnök 26 milliárd eurós programot hirdetett („plan de relance”, „a fellendülés terve”), melynek jelentős részével (11,5 milliárd euróval) a vállalatok pénzügyi helyzetének feljavítását szeretné elérni (pl. az áfa-visszatérítésnek a törvényben előírtnál gyorsabb lebonyolítása révén). További 10,5 milliárd euróval az állami beruházások (gyorsvasutak, szociális lakások építése, kórházak és műemlékek felújítása stb.) felpörgetése a cél.
- ❖ A Renault és a Citroen csak akkor kapja a 6,5 md €-t, ha otthon nem zár be üzemet.
- ❖ 2000. 02: 39-ről 35 órára csökkentették a munkahetet, ezt „állította vissza” Sárközy (megegyezéstől függ). Az e fölötti fogl. után nem kell járulékot fizetni.
- ❖ Államadósság a GDP %-ában: 2002: 57; 2011: majdnem 90.

- ❖ S&P megvonta a lehetséges legjobb, „AAA” államadós-besorolást Franciaországtól

Németország

Csatlakozás az Európai Unióhoz: alapító tag (1952)

A schengeni térség tagja.

Államforma: szövetségi köztársaság

Főváros: Berlin

Terület: 356 854 km²

Népesség: 82 millió

Valuta: euró

Hivatalos nyelve a német.

Németország az Európai Unió legnépesebb állama. Területét, melyet északon az Északi- és a Balti-tenger, délen az Alpok határol, Európa nagy folyóinak, a Rajnának, a Dunának és az Elbának az ágai hálózzák be.

Németország szövetségi köztársaság. A törvényeket nemzeti szinten a Bundestag (Szövetségi Gyűlés) és a Bundesrat (Szövetségi Tanács) hozza. A Bundestag tagjait négyévente választják meg a polgárok általános választás útján, a Bundesrat a 16 szövetségi állam (Bundesland) 69 képviselőjét foglalja magában.

A II. világháború után Németország két államra vált szét: a demokratikus nyugatra (Német Szövetségi Köztársaság) és a kommunista keletre (Német Demokratikus Köztársaság). E megosztottság szimbólumává vált a berlini fal, mely 1989-ban omlott le. Egy évvel később a két részre szakadt Németország újraegyesült.

Az Unió polgárainak körében legtöbben a németet beszélik anyanyelvükként. Németország a világ negyedik legnagyobb gazdasága, melynek legfontosabb ágazatai közé számos más iparág mellett a gépjárműgyártás, a precíziós gépgyártás, az elektronika, a távközlési berendezések gyártása, a vegyipar és a gyógyszergyártás

tartozik. A német vállalatok jelentős beruházásokat hajtottak végre az Európai Unióhoz 2004-ben csatlakozott közép- és kelet európai országokban.

Az európai klasszikus zene rengeteget köszönhet Németországnak: az ország híres szülöttei közül többek között Johann Sebastian Bach, Ludwig van Beethoven, Johannes Brahms és Richard Wagner zeneszerző említhető. Németország a bölcsélet és az irodalom terén is gazdag örökséggel büszkélkedhet – gondoljunk csak Luther, Goethe, Schiller, Nietzsche, Kant, Brecht, Thomas Mann munkásságára.

Gazdasági jellemzők:

- ❖ 2000-ben 7,4 mó k földi (főleg török) élt Németországban.
- ❖ AGENDA 2010 reformterv: jóléti kiadások csökkentése a cél (2003. 05.).
- ❖ Informatikus-hiány: 43.000 állást nem tudnak betölteni, a megkérdezett cégek ¼-e utasít vissza megrendeléseket, 1 md € a kár.
- ❖ ÁFA 2007. 01. 01. 19 %-ra emelkedett a korábbi 16%-ról.

- ❖ A keresők száma 2008 nyarára 40 millió fő fölé, történelmi rekordra növekedett.

- ❖ A pénzügyi stabilizációra 100 milliárd eurót szánnak. Nyolcvanmilliárd euró szolgálja az állami rizikóátvállalás és szükség esetén a pénzügyi rekapitalizáció céljait.
- ❖ A bankszektor likviditásának megteremtésére a 2008 októberében született megállapodás értelmében 400 milliárd eurós állami garanciakeretet hoztak létre, ebből oldható meg az állami refinanszírozás.
- ❖ Németország megtermelt GDP-jének 22 százaléka kerül exportra, de a jövőorientált iparágakban és a klasszikus exportiparágakban (pl. gépkocsigyártás) ez az arány jóval magasabb. Minden negyedik munkahely Németországban az exporttól függ. Németország 2008-ban is a világ legnagyobb exportőre volt, megelőzve az USA-t. A német export értéke több mint 1000 milliárd eurót tett ki. Németország rendkívül ráutalt a külső piacokra: 2009-ben az export reálértékben várhatóan 8,3 százalékkal esik vissza, az import pedig 5,2 százalékkal csökken.
- ❖ A gazdaság „mágikus négyszöge”: a gazdasági növekedés, az infláció, a foglalkoztatás és a külgazdasági egyensúly területén egyaránt romlott a helyzet.

- ❖ A gyorsított leírási feltételek javítják a gép- és berendezés-beruházások feltételeit. Az energiahatékonyságot javító épület-beruházások kedvezményének kiterjesztésére külön 3 milliárd eurót szánnak.
- ❖ A strukturálisan gyenge régiók megsegítésére növelték a regionális gazdasági struktúrafejlesztési programok kiadásait.

- ❖ Az innováció-támogatás keretében külön-program vonatkozik a K+F-támogatásokra a legfeljebb 1000 fős vállalatokban. Németország egészét tekintve erre 450 milliárd eurót, ebből a keleti tartományoknak elkülönítve 100 milliárd eurót juttatnak.

❖ A köz- és magánberuházások előmozdítására 50 milliárd eurós keretet határoztak meg.

❖ A válságellenes politikát Németország kezdettől fogva fejlesztéspolitikaként, struktúrapolitikaként, exportpolitikaként szerette volna megvalósítani. E fő célról egyértelműen megállapítható, hogy ez eddig nem sikerült.

❖ Csökkentik a betegbiztosítási járulékokat is, mind a munkavállalók, mind a munkaadók számára 0,6-0,6 százalékkal.

❖ A gyermekek után egyszeri bónuszjuttatás kifizetésére került sor, gyermekenként 100 euró értékben.

❖ A munkanélküliségi biztosítás 2,8 százalékra csökkent. Össességében a béreket terhelő járulékok (Lohnzusatzkosten) 41 százalékról 39,25 százalékra csökkentek.

❖ Az egészségügyben bér- és fizetésemelésre került sor, amelyet 50 százalékban betegpénztárak finanszíroznak. Húszezer új ápolói munkahelyet létesítettek.

❖ A 15 százalék feletti munkanélküliségi rátával küzdő régiók számára új munkahely-beruházási programot dolgoztak ki.

❖ A több mint 12 hónapja munka nélkül lévő 50 év feletti munkavállalók újra munkába állását kiemelten támogatják. Az új munkahelyek bérköltségének 30-50 százalékáig támogatást nyújt az állam (2008-tól érvényben).

❖ Az alacsony infláció lehetővé teszi a tartósan alacsony kamatpolitikát az euróövezetben, így Németországban is. Az infláció Németországban, 1982 óta először, 2009 májusában nulla százalék volt, s éves szinten is mikroszkopikus maradt.

❖ A „Konjunkturpaket 2009” 149 konkretizált intézkedési csomagja rendkívül jelentős erőfeszítéseket tartalmaz.

❖ 2009: minden 3. hzt. alkalmaz illegálisan vkit. Ez 600 e fő, 30 md € adókiesés.

❖ Az adózásnál a nem adózó alapjövedelmet 2009-ben 7834 euróra növelték személyenként, 2010-ben pedig 8004 euróra.

❖ A németek bruttó jövedelmeik 16-18 százalékát takarították meg 2009-ben, ami kivételesen magas arány. A német háztartások megtakarítási szokásai a klasszikus modellt követik, a megtakarításaiknak csak mintegy 15 százaléka van részvényben.

❖ Nem feledkeznek meg a szakmunkásképzésről sem: 2009–2010-ben 60 ezer új szakmunkás-képzőhelyet létesítettek. A szakmával nem rendelkezők arányát a

fiatalok körében 17 százalékról 2015-re 8,5 százalékra, a felére kívánják csökkenteni. A „Job- 4000” program keretében új vállalati kiképzési helyeket létesítenek a szakmunkásképzés érdekében.

- ❖ A 2008–2009. évi nagy állami válságellenes és fejlesztési csomagok összességükben hatalmas, több mint 650 milliárd eurós transfert biztosítottak.

- ❖ A rövidített munkaidőben dolgozók (Kurzarbeiter) járulékbefizetési kötelezettségének felét a munkáltatónak megtérítik. A rövidített munkaidő lehetőségét 12 hónapról 18-ra emelték. Támogatják, ha a rövidített munkaidőben dolgozók szakmai továbbképzésen vesznek részt. Külön programot vezettek be az alacsonyan képzett és idős munkavállalók továbbképzésének elősegítésére.
- ❖ A társasági adó 25 százalékos kulcsát 15 százalékra csökkentették.

- ❖ 2000: a Ny-i részen 1,4; K-in 1,1 gyermek jutott egy szülőkorú nőre. Emiatt 2010-től évi 300.000; 2025-től évi 500.00 fő lesz a fogyás. 2050-re 82 mó-ról 60-ra csökkenne a lakosság, az aktív korúak száma 2030-ig 6 mó fővel csökkenne, 2050-re 41-ről 26 mó-ra → évi 2-300.000 fő munkaképes bevándorló tudná ellensúlyozni.
- ❖ 2011. 05: megnyitották a munkapiacot, várhatóan évi 100-140.000 fő áramlik be.
- ❖ 2011-ben 33 % dolgozik az iparban, briteknél csak fele.
- ❖ Az 1990. évi emissziós szinteket 2020-ig 40 százalékkal csökkentik. Az új építkezéseknél az épületek energiahatékonyságát 30 százalékkal javítják.

- ❖ 2012: munkaidő-számla: túlóra a pörgős időszakokban, ami lehívható recesszióban. (Munkavállalók felének van.)

- ❖ A Bundesbank követelése a periféria jegybankjaival szemben 644 md euró (804 md \$). 2012. 04. 30-án.
- ❖ 2012. 07. 18: negatív átlaghozam (-0,06) mellett jegyezték kétéves kincstárjegyet.

Görögország

Csatlakozás az Európai Unióhoz: 1981

A schengeni térség tagja.

Államforma: köztársaság

Főváros: Athén

Terület: 131 957 km²

Népesség: 11,2 millió

Nemzeti valuta: euró
Hivatalos nyelve a görög.

Görögország Európa és Ázsia határmezsgyéjén, a Balkán-félsziget déli csúcsán fekszik Délkelet-Európában. Területének részét képezi az Égei- és a Jón-tengerben fekvő több mint 2000 sziget, melyből mindössze 165 lakott. Az ország legmagasabb pontja az Olimposz.

Görögország az európai civilizáció egyik bölcsője. Tudósai az ókorban jelentős előrehaladást értek el a filozófia, az orvostudomány, a matematika és a csillagászat terén. A görög városállamok úttörő szerepet játszottak a demokratikus kormányzati formák kialakításában. Görögország történelmi és kulturális öröksége ma is visszaköszön a modern kor irodalmi, művészeti és filozófiai alkotásaiban, politikai rendszereiben.

Az újkori Görögország államberendezkedése köztársasági alapon nyugszik, összhangban az 1975-ös alkotmánnyal. Az egykamarás parlament 300 képviselőjét a szavazópolgárok négy évre választják meg. Az ország 13 közigazgatási körzetből áll.

Az ipari termelés több mint 50%-a az athéni régióban összpontosul. Az ország legfontosabb gazdasági ágazatai közé tartozik a mezőgazdaság, az idegenforgalom, az építőipar és a hajózás.

A legismertebb kortárs görög művészek közé tartozik a filmrendező Kóosztasz Gavrász, a Nobel-díjas Odisszéasz Elítisz, és a zeneszerző Míkisz Theodorákisz.

Gazdasági jellemzők:

- ❖ 2010. 05. 02: 110 md hitel.
- ❖ 2010-től a befektetők elfordultak az EU déli országaitól.
- ❖ 2010: görög államháztartási hiány 10,5 %.
- ❖ A lejáráó állampapírok miatt csak a 2011. júl.-ban folyósított 12 md € segély-részlet mentette meg őket az államcsődtől.

- ❖ Újabb 109 md (2011. 07. 11), ezt növelték meg 2011. 10. 27-én 130 md-ra. Ebből 30 md-ot a magánhitelezők leírasi készségének fokozására fordítanak.
- ❖ 2012-ben újabb 100 md € hitelre lenne szükségük.
- ❖ Államadósság a GDP %-ában: 2008: 110; 2011:157; 2012: 180 %.
- ❖ Adósságrendezés: görög ajánlat: 100 € névértékű államkötvényért ad 15-öt, és 35 € 30 éves lejáratú papírt, ezután 6 %-os kamatot fizetne. Várható jelenérték: 60 %.
- ❖ Magánbefektetők kezében 206 md € kötvény van. Ennek felét kéne elengedni.
- ❖ Merkel: 2020-ra 120 %-ra csökkenjen az adósság-arány.
- ❖ Capital Economics: a görög csőd tovább rontaná az EU döntéshozóinak hitelességét. A veszteségek a nettó jelenérték 40-80 %-át teszik ki.
- ❖ Szteliosz Babanászisz (Mediterrán Kut Int Ig):
 - nincs konszenzus a politikai elitben,
 - 30 éven keresztül túlköltek.
- ❖ A görög program óriási kudarc. A csőd elkerülhetetlen (2011. 10. vége), de ára sokszorosa a tavalyinak.
- ❖ Jens Weidmann (Bundesbank elnöke): azokkal a módszerekkel kezelik a válságot, amelyekkel befürödtek az USA-ban!
- ❖ Privatizáció, mint bevételi forrás:
 - magántul-ban lévő szigetek eladása,
 - állami váll-k repterek, kikötők, vízművek, energia stb. eladása. A 2015-ig tervezett 50 md helyett talán 15 md.
- ❖ 2012. 07. 13. a görög állampapírok hozamfelára 2430 bázispont a némethez képest.
- ❖ 751 eurós min bér csökk 25 %-kal.
- ❖ A lakosság aranykészletének is búcsút mondhat hamarosan, még hozzá teljesen törvényes módon, hiszen az ország élére került bankár vezetők önkényesen megváltoztatták az alkotmányt, ami ezt a lépést lehetővé teszi. Az új alkotmány feljogosítja az ország hitelezőit (értsd: fizetésektelen európai bankok), hogy megszabadítsák Görögországot aranytartalékától, ami az Arany Világtanács adatai szerint legalább 111,6 tonna.

- ❖ Papandreu dorgálást kapott Angela Merkeltől, valamint Nicolas Sarközytól is, noha mindkettőjüket felelősség terheli a válság elmélyüléséért. Papandreu végül nem tartott népszavazást, és le kellett mondania.
- ❖ Görögországra azért nem jelentett be negatív felülvizsgálatot Moody's a múlt hónapban, mert a görög „CC” besorolás – a világ legrosszabb szuverén osztályzata – egyébként is a rövidesen bekövetkező törlesztésképtelenné válás „viszonylag magas kockázatát jelzi”.
- ❖ 2012. 09-ig a görögök a tervezett megszorításoknak csak 22 %-át hajtották végre.

Magyarország

Csatlakozás az Európai Unióhoz: 2004

A schengeni térség tagja.

Államforma: köztársaság

Főváros: Budapest

Terület: 93 000 km²

Népesség: 10 millió

Nemzeti valuta: forint

Hivatalos nyelve a magyar.

Magyarország a kontinens belsejében fekvő, tengerparttal nem rendelkező ország, melynek számos szomszédja van: Szlovákia, Ukrajna, Románia, Szerbia, Horvátország, Szlovénia és Ausztria. Legnagyobb része sík vidék, a tájat északon alacsony hegységek tarkítják. Kedvelt idegenforgalmi célpontot jelent a Balaton, mely Közép-Európa legnagyobb tava.

A magyar nép ősei, a magyar törzsek 896-ban telepedtek le a Kárpát-medencében. Magyarország 1000-ban, Szent István király uralkodása idején vette fel a kereszténységet. A magyar nem hasonlít egyetlen szomszédos ország nyelvére sem, s csak távoli rokonságban áll a finn és az észti nyelvvel.

A főváros két önálló város, Buda és Pest egyesülésével jött létre. A Duna két partján elterülő Budapest történelmi és kulturális értékekben gazdag, és híres gyógyhatású forrásairól. Az egykamarás parlament, az Országgyűlés 386 képviselőt számlál, akiket a választópolgárok négyévente választanak meg.

Magyarország gazdag termő- és szántóföldekkel, kis mennyiségben pedig ásványkincsekkel és energiahordozókkal (bauxittal, kőszénnel és földgázzal) is rendelkezik. A magyar borokat Európa-szerte kedvelik. Az ország legfőbb kiviteli cikkei között említhetők az elektromos és elektronikus berendezések, a gépészeti termékek, az élelmiszerek és a vegyi anyagok.

Magyarország gazdag zenei örökséget mondhat magáénak: a magyar népzene olyan kiváló zeneszerzőket ihletett meg, mint Liszt Ferenc, Bartók Béla és Kodály Zoltán.

Az ország híres szülöttei közé tartozik Szent-Györgyi Albert, a C-vitamin felfedezője, a Nobel-díjas író, Kertész Imre és az Oscar-díjas filmrendező, Szabó István.

Gazdasági jellemzők:

- ❖ EKB-IMF hitelkeret H-nak 2008. 10. 29. 20 md €.
- ❖ 2012. 07. 13: a CDS 502 pont.

Írország

Csatlakozás az Európai Unióhoz: 1973

A schengeni térségnek nem tagja.

Államforma: köztársaság

Főváros: Dublin

Terület: 70 000 km²

Népesség: 4,5 millió

Nemzeti valuta: euró

Hivatalos nyelvei: angol, ír.

Az 1973 óta eltelt időben, azaz amióta belépett az Európai Unióba, Írország (Éire) egy túlnyomóan mezőgazdasági jellegű országból korszerű, technológiailag fejlett gazdasággá, nőtte ki magát.

Az ország belső vidékeit főként mezőgazdasági művelés alatt álló síkságok alkotják, melyeket helyenként alacsony dombok és jelentős kiterjedésű mocsarak, lápok és tavak tarkítanak. Írország nyugati partvidékét hegyek szegélyezik, melyek helyenként 1000 méternél is magasabbra emelkednek. A lakosság több mint egyharmada a fővárosban, Dublinban él.

A parlament alsóháza, a Dáil 166 képviselőt számlál, míg a felsőház, a Seanad 60 tagból áll. Országgyűlési választásokra ötévente kerül sor Írországban. A hét évre megválasztott köztársasági elnök elsősorban reprezentációs feladatokat lát el.

Noha az írek történelmük során vészterhes és nyugtalan időköt éltek át, mindig megőrizték zene iránti szeretetüket, ápolták mesemondó hagyományukat. Írország, melyet gyakran hívnak a szentek és tudósok földjének, számos angol nyelven alkotó íróval büszkélkedhet: itt született többek között William Butler Yeats, James Joyce, Samuel Beckett, Oscar Wilde és George Bernard Shaw.

Gazdasági jellemzők:

- ❖ 1977-es kormányprogram „eredménye”: 120% GDP-arányos adósság, 16%-os munkanélküliség.
- ❖ 1987. nemzeti konszenzus: napi dolgok helyett távlati fejlesztés!
- ❖ Írország: Π -adó 12,5%; bérnövekedést korlátozó tsdalmi szerződés → mentek hozzájuk a multik → gyors növ.
- ❖ összjövedelmen belül munka 70% volt 1987-ben, 2009: 50%.
- ❖ 1990-es évek második fele: GDP csak 10 %-kal magasabb GNP-nél, 2010-ben 25%-kal!
- ❖ 1990: profit fele ír váll. – 1999: csak 10 %
- ❖ A növekedés egyik tényezőjének a 10%-os társasági adó bizonyult.
- ❖ Húzóágazat: high-tech és turizmus. USA terror különösen megviselte.
- ❖ 2004. Bush: adókedvezmény a profitjukat hazautalóknak, 15-35 helyett csak 5,25%. → 2005-ben Írektől 22,9 md \$ tőkét vontak ki.

- ❖ 2005-től deficités a nemzetközi fizetési mérleg. 1998-2009: 253 md € áramlott ki. Szűkülő piac – hitelezés.
- ❖ 2008-09. takarékosági csomag, 15 md €.
- ❖ Ír hitel: 2010. 11: 28,85 €.
- ❖ GDP 160-170 md € (2010).
- ❖ 2010-ben a ktsg-vetési hiány 15,6 %, a munkanélküliség 16 % (2007-ben még 4,6).
- ❖ 2010:
 - 85 md € hitel; 6%-os kamat, 7,5 év lejárat. Ebből:
 - 17,5 md maga Írország, a nyugdíjalapból,
 - IMF 22,5
 - EU a stabilitási alapból 22,5 md,
 - a görög válság után létrehozott 440 md-os alapból 17,5 md,
 - 5 md zónán kívüli (GB, S; GD).
 - Felhasználás:
 - 35 md bankok feljavítására, ide megy továbbá az írek 17,5 md-ja,
 - 50 md a ktsg-vetés finanszírozására.
 - Megszorító-csomag:
 - 25000 közalkalmazott leépítése 2014-ig,
 - 2,8 md € jóléti kiadás csökk,
 - ÁFA 21-ről 24-re,
 - várható: 15 md megtakarítás, a GDP 9 %-a.
- ❖ Államadósság nagyrészt külföldiek felé.
- ❖ Államadósság a GDP %-ában: 2008: 44; 2011:112;
- ❖ A kreatív könyvelés eszközeit itt is hatékonyan használták, mert a valós fedezet nélküli rossz hitelek aránya jóval magasabb ezeknél a pénzintézeteknél, mint amit saját magukról bevallottak.
- ❖ 2010: a legnagyobb államháztartási hiányt, 32,4%-ot. Írország mutatta ki.
- ❖ PIIGS országok, akikre valószínűleg a görögökéhez hasonló sors vár, várhatóan 3234 tonna aranytól lesznek kénytelenek megválni

Olaszország

Csatlakozás az Európai Unióhoz: alapító tag (1952)

A schengeni térség tagja.

Államforma: köztársaság

Főváros: Róma

Terület: 301 263 km²

Népesség: 60 millió

Nemzeti valuta: euró

Hivatalos nyelve az olasz.

Az Alpoktól a Földközi-tenger közepéig nyúló „olasz csizma” legnagyobb részét hegyvonulatok hálózják be. Ez alól egyedül az északon található Pó-síkság képez kivételt. Az ország területéhez tartozik Szicília, Szardínia és Elba szigete, valamint 70 további kisebb sziget. Az olasz csizma területén két kis független állam is található: Vatikánváros és San Marino Köztársaság.

Olaszország kétkamarás parlamenttel rendelkezik. Ennek felsőháza a szenátus (Senato della Repubblica), alsőháza pedig a képviselőház (Camera dei Deputati). Olaszországban ötévente kerül sor országgyűlési választásokra.

Az ország vezető gazdasági ágazatai közé tartozik az idegenforgalom, a divatipar, a gépgyártás, a vegyipar, a járműgyártás és az élelmiszeripar. Északi régiói az egy főre eső jövedelem tekintetében Európa leggazdagabb területei közé tartoznak.

A hatalmas kiterjedésű Római Birodalom központjaként e terület egyedülálló régészeti, kulturális és irodalmi örökséggel büszkélkedhet. Az Appennini-félsziget volt a bölcsője a középkori humanizmusnak és a reneszánsznak is. Ezáltal a politikabölcséleti, a filozófiai és a művészeti alkotások olyan kiemelkedő művészek, tudósok és gondolkodók műveivel gyarapodtak, mint Machiavelli, Dante, Leonardo da Vinci és Galileo Galilei.

Hosszú a híres olasz művészek sora – közéjük tartozik többek között Giotto, Botticelli, Leonardo da Vinci, Michelangelo, Tintoretto és Caravaggio. Az ország nagy szülöttei között említhető továbbá az operaszerző Verdi és Puccini, valamint a filmrendező Federico Fellini.

Gazdasági jellemzők:

- ❖ Olaszország régóta Európa egyik betegeskedő gazdasága. A kilencvenes évek óta küzd a romló versenyképesség okozta lassú gazdasági növekedéssel.
 - ❖ Olaszországban tartós probléma az óriási államadósság. Az 1995-ben 124 százalékot is elérő államadósság folyamatos csökkentése volt a feltétele az ország euro-övezeti csatlakozásának is. Ez 2004-ig folyamatosan teljesült, azóta azonban megállt a folyamat. A költségvetési hiány 2003 és 2006 között ugyanis meghaladta a 3 százalékos felső küszöböt, majd 2007-ben sikerült 2 százalék alá szorítani.,
-
- ❖ Államadósság aránya:1995: 124% (csúcs); 2001-ben a GDP 108,2 %-a; 2007-ben: 104; 2011 vége: 120% (1900 md Euró).
 - ❖ Nagy a szürkegazdaság (25%).
 - ❖ Kellene adócsökkentés, de előtte nyugdíj-reformot kellene megvalósítani.
 - ❖ Túl erősek a munkavállalókat védő jogszabályok.
 - ❖ Berlusconi gazd pol-ja:
 - Adócsökk, 1,5 mó új L-hely, nyugdíjak reálértékének növ-e.
 - Fekete munka felszínre csábítása (délen 55%!).
 - Növekedés közel volt az EU átlaghoz, a munkanélküliség 25-ponttal nagyobb, az infláció 2,65 (EU 2%).
 - ❖ 2011. 07. 10 éves állampapír-hozam 5,47 %, 268 ponttal magasabb a németnél.
 - ❖ 2011 07: elfogadták a 48 md eurós, két évre szóló megszorító csomagot.
 - ❖ Államadósság nagyrészt belföldiek felé.
 - ❖ Munkanélküliség 7,8 (2011).
 - ❖ 2012. 07. 13. Moody's két fokozattal leminősítette.

- ❖ 2012. 07. 13: a CDS 510 bázispont.
 - ❖ Monti alatt 1,5 %-ponttal nőtt az adósság aránya.
 - ❖ Monti 3 hó alatt levitte a tízévesek hozamát 7-ről 5,6 %-ra.
 - ❖ Az „adósságcsapda” tartós megléte Olaszországban a válság hatásainak enyhítésére fordítható állami források mértékét meglehetősen korlátozza.
-
- ❖ Az olasz bankok tartanak attól, hogy kelet-közép-európai „leányaik” problémát okozhatnak. (Bár az osztrák bankok ebből a szempontból jóval érintettebbek, mint az olaszok.)
 - ❖ Olaszországban a hitelkártyák és a jelzáloghitelek aránya jóval kisebb, mint az angolszász országokban, de még a német vagy holland értéknél is. A háztartási hitelek állománya a jövedelmek 49 százalékra rúg, ugyanez az adat az eurozónában 100 százalék körüli, az USA-ban és Nagy-Britanniában 150 százalék körüli.
 - ❖ Mint a PIIGS országok egyike, akikre valószínűleg várhatóan sok tonna aranytól lesz kénytelen megválni.

Lettország

Csatlakozás az Európai Unióhoz: 2004

A schengeni térség tagja.

Államforma: köztársaság

Főváros: Riga

Terület: 65 000 km²

Népesség: 2,3 millió

Nemzeti valuta: lat

Hivatalos nyelve a lett.

Lettország 1991-ben nyerte vissza függetlenségét a Szovjetuniótól. A Balti-tenger partján elterülő, alacsony fekvésű ország vadvilága igen gazdag. Az ország kiterjedt erdősegei látják el fával a lett építő- és papíripart. A gazdasági ágazatok által gyártott termékek közül a legjelentősebbek a fogyasztási cikkek, a textilipari termékek és a szerszámgépek. Lettország az európai turisták kedvelt úti célja.

A népesség 59%-a lett, 29%-a pedig orosz nemzetiségű. Több mint egyharmaduk a fővárosban, Rigában él. Az 1201-ben alapított Riga a Baltikum legnagyobb városa: lakossága 730 000 főt számlál. A 43 méteres rigai Szabadság-szobor egyike a legmagasabb köztéri alkotásoknak Európában.

Lettország egykamarás parlamentje a Saeima . A száztagú országgyűlés képviselőit a lett választópolgárok négyévente választják meg közvetlen szavazás útján. A parlament választja meg az elnököt, akinek mandátuma ugyancsak négy évre szól.

Gazdasági jellemzők:

- ❖ A bérek 2002-07 között, 6 év alatt 139 %-kal nőttek.
- ❖ 2005. 05. óta tagja az ERM II-nek, de 2009-ben elkerülhetetlenné vált a LAT leértékelése.
- ❖ Észtország, Lettország és Litvánia élte át a legsúlyosabb, 17-18 százalékos GDP-csökkenést és a társadalmi feszültségeket kiélező munkanélküliséggel is kénytelen volt szembenézni.. Egy év után azonban ismét talpra álltak, és gyors növekedésnek indultak.
- ❖ A legrosszabb helyzetbe Lettország került. Magyarország után ez a kis EU-tagország kért és kapott IMF-hitelt, amiben az EU is részt vett. A hitelkeret 7,5 milliárd euró nagyságú, ami az ország GDP-jéhez képest jóval nagyobb támogatást jelent, mint amit Magyarország kapott.

Litvánia

Csatlakozás az Európai Unióhoz: 2004.

A schengeni térség tagja.

Államforma: köztársaság

Főváros: Vilnius

Terület: 65 000 km²

Népesség: 3,3 millió

Nemzeti valuta: lita

Hivatalos nyelve a litván.

Litvánia a legdélibb fekvésű, egyben a legnagyobb és a legnépesebb balti állam. A megszállt területek közül Litvánia volt az első köztársaság, mely elszakadt a Szovjetuniótól: az ország 1990. március 11-én kiáltotta ki függetlenségét és nyerte vissza szuverenitását.

A litván táj túlnyomó része sík vidék, kivételt ez alól csak a nyugati és a keleti felföld dombjai képeznek. Az ország legmagasabb pontja a 294 méteres Aukštasis. Litvánia 99 kilométer hosszú balti-tengeri partszakasszal rendelkezik, területét 758 folyó és több mint 2800 tó tarkítja. Ezek a területek elsősorban a kikapcsolódás és a természetvédelem célját szolgálják. Az ország területének valamivel több, mint 30%-át erdő borítja.

A lakosság mintegy 84%-a litván. A két legnagyobb kisebbséget a lengyelek (kevésbé 6% felett) és az oroszok (valamivel több, mint 5%) alkotják. A litván nyelv az indoeurópai nyelvek családjába tartozik.

Litvánia fővárosa a festői szépségű Vilnius. A település, mely a Neris és a Vilnia folyó partján terül el, építészeti szempontból Kelet-Európa egyik legszebb óvárosával büszkélkedhet. Az 1579-ben épült Vilniusi Egyetem reneszánsz stílusú épületegyüttes számos belső udvarral – igazi város a városban.

A polgárok által közvetlenül választott elnök főként kül- és biztonságpolitikai feladatokat lát el. Hivatali ideje öt évre szól. Az egykamarás litván országgyűlés, a Seimas 141 képviselőt számlál.

Gazdasági jellemzők:

- ❖ Litvánia 2004-ben bevitte nemzeti valutáját az ERM II-be. Ez mindmáig azt eredményezte, hogy a valutaleértékelés eszközével nem tudott élni.
- ❖ Észtország, Lettország és Litvánia élte át a legsúlyosabb, 17-18 százalékos GDP-csökkenést és a társadalmi feszültségeket kiélező munkanélküliséggel is kénytelen volt szembenézni.. Egy év után azonban ismét talpra álltak, és gyors növekedésnek indultak.

Luxemburg

Csatlakozás az Európai Unióhoz: alapító tag (1952)

A schengeni térség tagja.

Államforma: alkotmányos monarchia

Főváros: Luxembourg

Terület: 2 586 km²

Népesség: 0,5 millió

Nemzeti valuta: euró

Hivatalos nyelvei a francia és a német.

A Luxemburgi Nagyhercegség Belgium, Franciaország és Németország által határolt kis ország, melynek sorsa az idők során elválaszthatatlanul összefonódott nagyobb szomszédai történelmével. Az ország területét jórészt lankás dombok és erdők borítják.

Bár messzi múltba visszanyúló történelme folyamán Luxemburg jó néhány állam és uralkodóház ellenőrzése alatt állt, politikailag a 10. század óta elkülönült – ha nem is mindig autonóm – politikai egységet alkot. Ma Luxemburg egykamarás parlamenttel rendelkező, örökletes nagyhercegség.

A nemzeti nyelv a luxemburgi, amely a német rokona. Csaknem minden luxemburgi beszél németül, és a németet a helyi médiában is gyakran használják. Az államigazgatásban a francia nyelv használatos.

A luxemburgi gazdaság legfontosabb pillére a banki és biztosítási ágazat, illetve az acélipar. Jelentős szerepe van a mezőgazdaságnak és a bortermelésnek is.

Málta

Csatlakozás az Európai Unióhoz: 2004

A schengeni térség tagja.

Államforma: köztársaság

Főváros: Valletta

Terület: 316 km²

Népesség: 0,4 millió

Nemzeti valuta: euró

Hivatalos nyelvei a máltai és az angol.

Málta a Földközi-tengerben fekvő, hét szigetből álló szigetcsoport. A szigetek közül csupán a három legnagyobb, Málta, Gozo és Comino lakott. Jórészt sík felszínüket sziklák tarkítják, partvonalukat meredek szirtek tagolják.

A Földközi-tenger közepén fekvő Málta a civilizációk olvasztótégelye. Történelme messzi évezredekre nyúlik vissza. A szigeteken már időszámításunk előtt 5200 körül éltek emberek, és fejlett történelem előtti civilizáció virágzott a föníciaiak érkezését megelőzően is, akik a fő szigetet Malat (biztos kikötő) névre keresztelték. Az újkor első évszázadaiban a Szent János Lovagrend székelte a szigeteken, melyek később a brit birodalom fennhatósága alá kerültek. Málta 1964-ben nyerte el függetlenségét.

A máltai kormány élén az egykamarás képviselőházban, a Kamra tar-Rapprezentanti ban többséggel rendelkező párt vezetője áll.

A nemzeti nyelv a máltai, amely a sémi nyelvcsalád tagjaként többek között az arabbal rokon. Hivatalos nyelv az angol is, és sok máltai beszél folyékonyan olaszul.

Fontos gazdasági ágazat az idegenforgalom, ütemesen bővül a szolgáltató szektor.

Hollandia

Csatlakozás az Európai Unióhoz: alapító tag.

A schengeni térség tagja.

Államforma: alkotmányos monarchia

Főváros: Amszterdam

Terület: 41 526 km²
Néesség: 16,4 millió
Nemzeti valuta: euró
Hivatalos nyelv a holland.

Hollandia alacsonyan fekvő, sík ország, területének egynegyede a tenger szintjével egy magasságban vagy az alatt terül el. Számos vidékét védfalak, gátak óvják az áradástól. A hollandok az évek során jelentős területeket hódítottak el a tengertől. Az így kiszáritott földterületeket poldernak nevezik. Ezek közül a legújabbak Flevoland tartományban találhatóak. A holland parlament, a Staten Generaal kétkamarás. Az első kamarában, mely korlátozott hatáskörrel rendelkezik, 75 közvetve választott képviselő foglal helyet. A második kamara, az alsóház, közvetlenül választott képviselőkből áll. Mindkét ház tagjait négy évre választják. Mivel Hollandiában jellemzően sok kis párt küzd a hatalomért, és közöttük gyakran kiegyenlített az erőviszonyok, általános gyakorlat a koalíciós kormányzás.

Hollandia vezető iparágai közé tartozik az élelmiszeripar, a vegyipar, a kőolaj-finomítás, valamint az elektromos és elektronikai gépgyártás. Az ország fejlett mezőgazdasággal rendelkezik, virágkertészetei messze földön híresek. Rotterdam Európa legforgalmasabb kikötője, mely Németország és Közép-Európa egy részét is ellátja áruval.

Ami az ország művészetét illeti, világhírű a holland festészet. A 17. század a „holland mesterek”, Rembrandt van Rijn, Johannes Vermeer és Jan Steen kora. Nem kevésbé jelentősek a 19. és a 20. század holland képzőművészei, elsősorban Vincent van Gogh és Piet Mondrian.

Gazdasági jellemzők:

- ❖ A jól teljesítő holland gazdaságban az export (főleg Németországba), fogyasztás és a beruházás a fő húzóerő.
- ❖ Jellemző a szigorú fiskális politika

- ❖ Megvalósult a teljes foglalkoztatás.
- ❖ Kivándorlás > bevándorlás, várható a munkavállalók hiánya.

Lengyelország

Csatlakozás az Európai Unióhoz: 2004

A schengeni térség tagja.

Államforma: köztársaság

Főváros: Varsó

Terület: 312 679 km²

Népesség: 38,1 millió

Nemzeti valuta: zloty

Hivatalos nyelve a lengyel.

Lengyelország északi része, mely egészen a Balti-tengerig nyúlik, csaknem teljes egészében alacsony fekvésű, sík terület, míg délről az országot a Kárpátok vonulatai – köztük a Magas-Tátra – határolják. A Mazuri-tóhátság Lengyelország legnagyobb és leglátogatottabb tóvidéke.

A lengyel államiság több mint ezeréves múltra tekint vissza. A 16. században Lengyelország Európa egyik legerősebb állama volt. III. Sobieski János lengyel király 1683-ban legyőzte a Bécszet ostromló török sereget, s ezzel elhárította annak veszélyét, hogy Nyugat-Európa török hódoltság alá kerüljön.

Lengyelország ásványi kincsekben gazdag, területén jelentős vas, cink, réz és kősólelőhelyek találhatók. A 13. században létrehozott wieliczikai bányában teljes földalatti város fogadja a látogatót – szanatórium, színházi előadóterem, kápolna és kávéház is működik a barlangrendszerben. A lépcsőktől a csillárokig itt mindent sóból faragtak.

Lengyelország jelenlegi alkotmányát 1997-ben fogadták el. A polgárok közvetlenül választják meg az állam elnökét, akinek megbízatása öt évre szól. A 460 tagot számláló alsóház, a szejm, és a 100 képviselőből álló szenátus tagjait arányos képviseleti rendszerben, négy évre választják, ugyancsak közvetlenül.

A világhírű lengyelek sorában találjuk a csillagász Kopernikust, a zeneszerző Chopint, a tudós Maria Curie-Sklodowskát, a filmrendező Roman Polanskit és Krzysztof Kieslowskit, továbbá a katolikus egyház korábbi vezetőjét, II. János Pál pápát.

Gazdasági jellemzők:

- ❖ 1989. 340%-os infláció → stabilizációs politika → sokkterápia (megvalósító: Leszek Balcerowicz min elnök helyettes és pénzügyminiszter):
 - 1991: 70%,
 - 1999-ben már egyszámjegyű!Életszínvonal-csökkenés árán fenntartható növekedési pályára kerültek.
- ❖ Leszek Balcerowicz
 - ismét min elnök helyettes és pénzügyminiszter: 1997-től eü és nyugdíjreform.
 - 2000-2007 jegybankelnök → inflációs célkövetés, teljesítik a maastrichti kritériumot. 2012-re tervezték az euró bevezetését.
 -
- ❖ 2007. Donald Tusk a min. elnök, 2008. 04. új privatizációs csomag. Állami tulajból (1237 váll) több mint felét (740) priv. Nem a legjobbakat! Az értéktőzsdét is.
- ❖ 2007-13 között mintegy 25 md €-t kapott közlekedés-fejlesztésre.
- ❖ 2007-2016 között 101 md €-t kap (kb. annyi, mint a teljes Marshall-segély volt).
- ❖ 2009. I. negyedévben 0,4 % GDP-növ! 2009-ben a deficit 6,6 %.
- ❖ Lengyel tőzsde a legnagyobb a régióban: 387 jegyzett cég, 113 md \$ kapitalizáció (2010. 10. hó).
- ❖ Természetesen a drámai árfolyammozgás náluk is megnehezíti az adósságszolgálatot, és az államháztartás tervezhetőségét is rontja. A nemzetközi pénzügyi válság begyűrűzött a lengyel gazdaságba is, likviditási problémák keletkeztek a bankközi piacon. Megnőtt a bizalomhiány. A válság hatására visszaesett a vállalati hitelezés, és a lakáshitelezés feltételei szigorodtak. Mindezek okán 2008 őszén létrejött a Pénzügyi Stabilizációs Bizottság. Felemelték a bankgarancia összegét, és az államkincstár a bankgarancia és a jegybanki refinanszírozás segítségével pótlólagos stabilizáló eszközöket nyújthat a pénzintézeteknek.

- ❖ A zloty leértékelődése a lengyel gazdaságban is okozott problémákat. A lakáshitelek 60 százaléka külföldi devizában van.
- ❖ A lengyel nemzeti valuta a magyar forinthez hasonló, sőt időnként még nagyobb árfolyamváltozásnak volt kitéve. A piaci likviditás fenntartása, illetve javítása érdekében Lengyelország is megegyezett egy 20,5 milliárd dolláros IMF-hitelkeretről.
- ❖ A személyi jövedelemadó folyamatos csökkentésével és az áfa mérséklésével a fogyasztást igyekeznek élénkíteni. Adóemelésre nem számítanak, a költségek további csökkentését azonban nem zárják ki.
- ❖ 2012. 03: nyugdíjkorhatár felemelték 67 évre.
- ❖ Az, hogy a 2012-es futball Európa-bajnokság társrendezője feltételezhetően hozzájárult a beruházások folytatódásához → multiplikátor.
- ❖ Az utóbbi 6-8 évben jelentősen növekedett az aktivitási ráta és a foglalkoztatottság.

Portugália

Csatlakozás az Európai Unióhoz: 1986

A schengeni térség tagja.

Államforma: köztársaság

Főváros: Lisszabon

Terület: 92 072 km²

Népesség: 10,6 millió

Nemzeti valuta: euró

Hivatalos nyelve a portugál.

Portugália, ez a hajósairól és felfedezőiről híres ország az Ibériai-félsziget atlanti-óceáni partvidékén fekszik. Történelme és kultúrája elválaszthatatlanul összefonódik: építészetében és művészetében jelentősek a mór és a keleti hatások.

Az elmúlt 3000 év során Portugáliában egymást váltották a különböző civilizációk: a föníciai, görög, kelta, karthágói, román kori és arab kultúra öröksége ma is jelen van az országban. A 15. században a vakmerő portugál felfedezők – élükön Vasco de Gamával – addig ismeretlen területeket tártak fel, lefektetve az ország tengerentúli birodalmának alapjait. Portugál földön az 1290-ben alapított coimbrai egyetem Európa egyik legrégebbi oktatási intézménye.

Portugália korlátozott hatáskörrel felruházott elnökét öt évre választják a polgárok. A parlamentnek 230 tagja van, a képviselők mandátuma négy évre szól.

A művészetek területén mindig is jeleskedtek a portugál nép fiai: költőik között olyan nagyságokat találunk, mint Luís de Camoes vagy Fernando Pessoa.

Június Portugália-szerte a három „népszerű szent” tiszteletére rendezett Santos Populares fesztiválsorozat jegyében zajlik. Portugáliában ma is virágzik a néptánc és a népzene, különösen a melankolikus hangulatú fado vonz sokakat.

Gazdasági jellemzők:

- ❖ A foglalkoztatási ráta 70%, a redisztribúció 40 %, mégsem tud felzárkózni → „a Nyugat Keletje”.
- ❖ 2011. 05. 06-i döntés: 78 md € segély (IMF 26; EU és EKB 26-26).
- ❖ 2011. 07. 06: a Moody's bővli szintre (négy kategóriát rontva) minősítette az állampapírokat. Ezek 45 %-a spanyol bankoknál van.
- ❖ PIIGS országok egyike, amelyekre valószínűleg a görögökéhez hasonló sors vár, várhatóan 3234 tonna aranytól lesznek kénytelenek megválni.

Románia

Csatlakozás az Európai Unióhoz: 2007

A schengeni térségnek nem tagja.

Államforma: köztársaság

Főváros: Bukarest

Terület: 237 500 km²

Népesség: 21,5 millió

Nemzeti valuta: román lej

Hivatalos nyelve a román.

A Délkelet-Európában fekvő Románia északi részét hegyek borítják, míg déli részét a kiterjedt Duna-menti síkság foglalja el. A Fekete-tengernél a Duna hatalmas deltatorokolatot képez; a vidék természetvédelmi terület, ahol számtalan állandó és vándorló madárfaj megtalálható.

A román parlament kétkamarás: a szenátusból (*Senat*) és a képviselőházból (*Camera Deputaților*) áll. Mindkét ház tagjait négyéves időszakokra választják meg.

Románia lakosságának 90%-a román nemzetiségű, 7%-a magyar. Hasonlóan Dél-Európa egyes nyelveihez a román is a latin nyelv közvetlen leszármazottja, jóllehet Romániát szláv nyelveket beszélő közösségek választják el földrajzilag az újlatin nyelveket beszélő többi országtól. Románia természeti kincsekben gazdag: bőséges kőolaj-, földgáz- és szénkészlettel, illetve jelentős vas-, réz és bauxitlelőhelyekkel rendelkezik. Vezető iparága a fémfeldolgozás, a petrokémia és a gépgyártás.

Gazdasági jellemzők:

- ❖ A válság előtt viszonylag kedvező pénzügyi helyzet:
 - Hivatalosan 2,2 mő, a feketén foglalkoztatottakkal együtt összesen 4 mő fő dolgozott Nyugaton. 2005-ben 3,2 md eurót utaltak haza, otthon 8,9 md-ot váltottak be. 2006-ben 5,5 md € -ot, 2007-ben 7,2 md € -ot utaltak haza.
 - Tőkebeáramlás: 2006-ben 9,1 md €, 2007-ben 7 md €.
- ❖ Export 2009. I. félévében 37 %-kal esett vissza.
- ❖ Az ikerdeficit kezelése soha nem könnyű, egy utoléró ország esetében különösen nehéz. Ez vezetett oda, hogy Románia is rászorult az IMF 20 md € készenléti hitelére. A magyar konstrukcióhoz hasonlóan az IMF-hitel finanszírozásában a Világbank és az EU is részt vett.
- ❖ A jegybanki alapkamatot 2009 augusztusában 8,5 %-ra emelték.
- ❖ A minimálbér az átlag jelenlegi 31 %-áról 2014-re 50 %-ra nő a tervek szerint.

Szlovákia

Csatlakozás az Európai Unióhoz: 2004.

A schengeni térség tagja.

Államforma: köztársaság

Főváros: Pozsony (Bratislava)

Terület: 48 845 km²

Népesség: 5,4 millió

Nemzeti valuta: euró

Hivatalos nyelve a szlovák.

Szlovákia 1993 januárjában, Csehszlovákia kettéválásával nyerte el függetlenségét.

Az ország Európa szívében helyezkedik el, szomszédaival a Duna köti össze. Északi határait a Kárpátok vonulatai szegélyezik. A Magas-Tátra – ahol az ország legmagasabb pontja, a 2655 méteres Gerlahfalvi-csúcs található – sokak által kedvelt síparadicsom. A Duna-menti síkság gazdag termőterületet biztosít, ahol búzát, árpát, burgonyát, cukorrépat, gyümölcsféléket, dohányt és szőlőt termesztenek.

Szlovákia elnökét, akinek hatásköre viszonylag korlátozott, a választópolgárok öt évre választják. Az egykamarás parlamentben 150 képviselő foglal helyet, mandátumuk négy évre szól.

A lakosság 86%-a szlovák nemzetiségű, a legnagyobb kisebbséget a magyarok alkotják.

A hegycsúcsokon magasodó erődök Szlovákia több évszázados honvédő küzdelméről tanúskodnak. Pozsony, a magyar királyok egykori koronázási székhelye, gazdag középkori és barokk építészeti hagyományokkal büszkélkedhet.

A legismertebb szlovák személyiségek sorában foglal helyet Štefan Banič, aki 1913-ban feltalálta az ejtőernyőt, illetve Andy Warhol, a pop-art szülőatyja, aki szlovák szülők gyermekeként Amerikában látta meg a napvilágot.

Gazdasági jellemzők:

❖ Reform :

- 6 éves előkészítés (Dzurinda), 2004. elején indult,
 - konszenzus nélkül (2006-ban buktak is),
 - bankrendszer 97%-a külföldi érdekeltség,
 - 19%-os egykulcsos adó,
 - az egészségügy részlegesen privatizált, 4 magánbiztosító működik,
 - szoc. juttatások visszafogása,
 - 2004. Európa Tanácson: Dzurinda: a termelékenység-növekedés és a bérnövekedés aránya 5:1; ennek is köszönhető a munkahely-bővítés: 2004. I. n. év - 2007. IV. n. év között 260 e fővel nőtt a foglalkoztatottak száma,
 - 2007. IV. n. év:186 e fő dolgozik külföldön (73 e Cz; 30 GB, 18,5 H);
- ❖ A szlovák gazdaság a strukturális reformoknak köszönhetően igen jól tudta kihasználni a válságot megelőző konjunktúrát. 2007-ben még meghaladta a 10 százalékot a GDP növekedése.
- ❖ A hitelállomány 2008 végén <GDP 48 %-ánál (30 % vállalati, 17 % lakossági. A hitel 90 %-a koronában volt. A hitel/betét 62 %.
- ❖ A regisztrált munkanélküliek aránya: 2002-ben 17,8; 2008 márciusában 7,59; 2009 júliusában 10,5 %.
- ❖ A növekedésnek, mint általában az utolérő országok esetében a legfőbb motorja az export volt. Ebben rejlik a válság idején a szlovák gazdasági teljesítmény törekenysége is.
- ❖ A konzervatív banki üzletpolitika miatt pénzügyi válság ebben a szférában nem jelent meg. A befektetési bankok esetében azonban nem ez a helyzet. Szlovákiában 2008 vége óta több válságkezelési csomagot fogadtak el. Ezek segítségével a belső keresletet szeretnék élénkíteni a kieső export ellensúlyozására,
- ❖ 2009: 5,4 %-os GDP csökkenés.

- ❖ K-i és D-i részek elmaradottak.
- ❖ Autógyárak és beszállítók 80.000 főt alkalmaznak. 2008-ban 591.000 db. A GDP 8, az export 40 %-át adja az ágazat. 2011: 600000 a terv. Gyárak: Kia: 3000 fő (Vágtapolca); PSA Peugeot-Citroen 3000; Volkswagen (Pozsony) 7000.
- ❖ A redisztribúció arányát 50-ről 35 %-ra csökkentették, így az adósság aránya is csökkent a GDP 35 %-ára.
- ❖ EU-s elvárás: besegítés a görögöknek: 816 mó €. Ez a segítség a bevételek majd 8 %-a! De: Szlovákok a legszegényebbek az euró-övezetben (698 €/fő, a görög ennek 3-szorosa; a görög nyugdíjak 8-szorosát teszik ki a szlováknak (394 €).
- ❖ Deficit 4,6 % körül alakul, ezért:
 - 2012. 07: a társasági adót 19-ről 23 %-ra akarják emelni,
 - a kirovandó bankadóból 50 md euró bevételre számítanak.

Szlovénia

Csatlakozás az Európai Unióhoz: 2004

A schengeni térség tagja.

Államforma: köztársaság

Főváros: Ljubljana

Terület: 20 273 km²

Népesség: 2 millió

Nemzeti valuta: euró

Hivatalos nyelve a szlovén.

Szlovénia korábban egyike volt Jugoszlávia hat tagköztársaságának. 1991-ben, Jugoszlávia felbomlását követően vált függetlenné. Az ország Olaszországgal, Ausztriával, Magyarországgal és Horvátországgal határos.

Szlovénia négy nagy európai földrajzi régió – az Alpok, a Dinári-térség, a Pannonsíkság és a földközi-tengeri térség – találkozásánál fekszik. Területét hegyek borítják,

lakói körében közkedvelt sport a sélés és a hegymászás. Legmagasabb hegycsúcsa a 2864 méter magas Triglav, melynek hármas orma az ország nemzeti lobogóján is feltűnik.

Szlovénia egykor az Osztrák–Magyar Monarchia részét alkotta. Fővárosát, Ljubljanát a római korban alapították. A ljubljanoi egyetem, ahol több mint 50 000 diák tanul, a város pezsgő kulturális életének motorja. Szlovénia vezető iparágai között említhető az autóalkatrész-gyártás, az elektronikai ipar, az elektromos berendezések gyártása, a fémfeldolgozás, a textilipar és a bútóripar.

Az ország egyik leghíresebb nevezetessége a postojnai cseppkőbarlang, amely, mint arról a falain látható rajzok tanúskodnak, már 1213-ban is vonzó látványosságnak számított.

Gazdasági jellemzők:

- ❖ 2007-ben bevezette az €-t.
- ❖ EU-ban itt a legmagasabb az állami szektor aránya, a bankok 60 %-a állami, de az a legnagyobb olaj és távközlési is.
- ❖ Makro-adatok jók: adósság 50 %; deficit 3,5%, ugyanakkor elmaradtak a reformok:
 - nyugdíjkorhatár alacsony (58 ill. 61 év),
 - a munkapiac rugalmatlan,
 - a német, osztrák és olasz exportfüggőség nagy kitettséget eredményez, ezt csökkenteni kell,
 - fokozni kell a termelékenységet (osztráknak csak a fele).
- ❖ Magasak a bérek, a minimálbér 600 euró, az átlag 1500.
- ❖ A tornyosuló bajok oka a rosszul működő bankszféra, melynek konszolidálása a GDP 8 %-át igényelné, a deficit 20 %-ra ugrana. A kormány lehetőségei:
 - állami pénzből konszolidál, majd privatizál,
 - létrehozza a rossz adósságok bankját (német példa),
 - privatizál.

- ❖ 2012. közepéig nem volt szüksége külföldi tőkére.
- ❖ 2012. 08. Moody's 3 szintet rontott.
- ❖ A munkanélküliségi ráta 9%, 2012 augusztusában.
- ❖ Az utóbbi időben Szlovénia sok megoldatlan problémát halmoztak fel, túlfűtött volt a gazdaság a válság előtt, most jön késleltetve egy korrekció, ami az „éltanuló” szerep átértékelését is maga után vonhatja.

Spanyolország

Csatlakozás az Európai Unióhoz: 1986

A schengeni térség tagja.

Államforma: alkotmányos monarchia

Főváros: Madrid

Terület: 504 782 km²

Népesség: 45,8 millió

Nemzeti valuta: euró

Hivatalos nyelve a spanyol.

Spanyolország természetföldrajzi viszonyait az egymást váltó fennsíkok és hegláncok határozzák meg. Jelentősebb hegységei közé tartozik a Pireneusok és a Sierra Nevada. A magasan fekvő területekről számos nagyobb folyó – az Ebro, a Duero, a Tagus és a Guadalquivir – siet a tenger felé. Spanyolországhoz tartoznak a Földközi-tengerben fekvő Baleár-szigetek és az Atlanti-óceánban, Afrika partjai közelében elhelyezkedő autonóm terület, a Kanári-szigetek is.

Spanyolország alkotmányos monarchia, örökletes királysággal és kétkamarás nemzetgyűléssel (Cortes). Az 1978-as alkotmány tiszteletben tartja az egységes spanyol állam nyelvi és kulturális sokféleségét. Spanyolország 17 autonóm tartományból áll, melyek mindegyikét közvetlenül megválasztott, önálló vezető

testület irányítja. Katalóniában, Baszkföldön és Galíciában a spanyol, vagy más néven kasztíliai nyelv mellett a helyi nyelvek is hivatalos nyelvnek számítanak.

Az ország erős szolgáltató ágazattal és feldolgozóiparral rendelkezik, de mezőgazdasága – főként a gyümölcs- és zöldségtermesztés, az olívaolaj-ágazat és borászat –, illetve idegenforgalma is jelentős gazdasági súlyt képvisel.

A spanyol képzőművészetet olyan nevek fémjelzik, mint Velázquez (17. század), Goya (18–19. század), Picasso, Dalí vagy Miró (20. század). A spanyol *flamenco* világszerte közkedvelt muzsika és tánc, Cervantes *Don Quijote* című regénye pedig a modern irodalom egyik gyöngyszeme. A spanyol filmrendezők – köztük Pedro Almodóvar, Alejandro Amenábar és Luis Buñuel – alkotásait számos rangos nemzetközi filmfesztiválon jutalmazták fődíjjal.

Gazdasági jellemzők:

- ❖ 1994-ben 24% volt a munkanélküliségi ráta. Az eu-i átlag háromszorosa a részmunkaidősök aránya.
- ❖ Spanyolország az egyik olyan EU-tagország, ahol sikeresen tudták felhasználni az utoléréshez az EU-költségvetés forrásait. Ez szinte másfél évtizeden át dinamikus gazdasági fejlődést biztosított Spanyolországnak.
- ❖ Kiépült egy kiváló infrastruktúra.
- ❖ A munkakínálat is megfelelő szakképzettséggel állt rendelkezésre. Ebben igen nagy szerepe volt a bevándorlásnak is. 2000 és 2007 között évente átlagosan 300 ezerre tehető a bevándorlók száma. Ezek elsősorban 16 és 44 év közötti munkaképes fiatalok.
- ❖ Ugyanebben az időszakban több mint 5 millió új munkahely keletkezett, és ennek a 45 százalékát a bevándorlók töltötték be. Nemzetközi tapasztalatok hívják fel a figyelmet arra, hogy válság idején sokkal jobban érinti az elbocsátás a külföldi munkavállalókat, mint a hazaiakat (25 százalékuk veszítette el állását 2008-ban), mivel ők nagy számban dolgoztak az építőiparban és a szolgáltatóiparban. A válság kormányzati kezelése a bevándorlási politikát és erőforrásokat is érintette.
- ❖ A kormányfő a 2006-os évet értékelő beszédében még büszke lehetett arra, hogy mióta 2004-ben a szocialisták átvették az ország irányítását, több mint 2 millió állás jött létre, a 8,5 százalékos munkanélküliségi ráta 1979 óta a legalacsonyabb, a GDP 3,9 százalékkal bővült.
- ❖ A spanyol bankrendszer hagyományos, „régimódibb”, mint például az amerikai, nem terjedtek el a subprime jelzáloghitelek és egyéb olyan formák, amelyek a

válság középpontjában álltak. A spanyol központi bank jelentős tartalékokat (7 százalék) követelt meg a bankoktól.

- ❖ A nemzetközi pénzügyi rendszer befagyásának következtében a spanyol bankok is likviditási nehézségekkel kellett, hogy szembenézzenek. Ez pedig szükségképpen elvezetett a reálgazdasági válsághoz, mert visszaesett a gépkocsigyártás, és a KKV-k finanszírozása is megrendült.
- ❖ 2007-ben már az összes hitel 74 százalékát fordították lakásvásárlásra, vagy felújításra.
- ❖ Spanyolországban nagyon magas a háztartási és vállalati eladósodás. A pénzügyi zavarok, bizonytalanságok a hitelek terén szigorodáshoz vezettek, ez pedig a lakásvásárlások csökkenését, az építőipar stagnálását vonta maga után. Mivel az építőipari beruházások a spanyol GDP mintegy 17 százalékát teszik ki, ennek jelentős hatása volt a növekedésre.
- ❖ 2008 őszén a spanyol kormány körülbelül 80 olyan válságkezelő intézkedésről hozott döntést, amelyek a Spanyol Terv a Gazdaság és a Foglalkoztatás Ösztönzésére (Plan Español para el Estimulo de la Economía y del Empleo), azaz a „Plan E” (E-terv) alkotóelemei.
- ❖ A spanyol kormány 2008 novemberében egy 11 milliárd eurós kétéves programot hirdetett meg annak érdekében, hogy 2009-ben 300-ezer új munkahelyet teremtsenek.
- ❖ A fogyasztás, a belföldi kereslet növelése érdekében emelték a minimális nyugdíjat és a minimálbért (2009-ben 4 százalékkal), amely 2008-ban havi 600 euró volt (cél 2012-re minimum havi 800 euró). Az állami oktatási ösztöndíjakra szánt költségvetést is 6 százalékkal emelik meg 2009-ben.
- ❖ 2009 januárjában egyes spanyol szocialista vezetők is biztatták a lakosságot, hogy hazai árut vásároljanak. Spanyol ruhákat, felszereléseket vegyenek, inkább a külföldi újságok előfizetését mondják le, ne a spanyol lapokat – kérte az embereket Miguel Sebastián ipari miniszter. A 2009. február 22-i G 20 értekezleten a spanyol kormányfő egyébként a kereskedelmi és pénzügyi protekcionizmus ellen érvelt, mondván, hogy ez csak „gazdasági délibáb, ami végül mindenki számára káros”.
- ❖ 2009. május 12-én Zapatero kormányfő újabb válságkezelő intézkedéscsomagot jelentett be. Ennek fő vonalai a következők:
 - Az egyik legfőbb elem a lakásvásárlásokkal kapcsolatos. 2011-től csak azok a lakásvásárlók alkalmazhatják a teljes személyijövedelemadó-kedvezményt, akik évi 17 000 eurónál kevesebbet keresnek.

- Minden új autó vásárlásához 500 eurót ad, ha a regionális önkormányzat másik 500 eurót és a gyártói pedig 1000 eurót ad, így összesen 2000 euróval kerül kevesebbe majd egy új autó.
 - Öt százalékkal csökkentik a társasági adót a 25 főnél kevesebbet foglalkoztató és 5 millió eurónál kisebb bevételű kisvállalatok számára, ha 2009 végéig fenntartják, vagy bővítik cégüket.
 - A „virtuális iskola” projekt keretében 420 ezer diák kap hordozható számítógépet és az aulákban digitális pontok és WiFi létesül.
 - Újabb, 20 millió eurós alap létesül a fenntartható gazdasági projektek számára 2009–2010-re, az ICO keretén belül, és a Helyi Beruházási Alap is újabb 5 millió eurót kap környezetvédelmi projektekre.
- ❖ 2011: majdnem 5 mó munkanélküli, a ráta 21,5%; 8,9 % deficit.
 - ❖ 1998-tól nettó tőkeexportőr (1999-2000-ben a GDP 8,5-ára rúgott!). 2012. 01-05 között viszont 163 md eurót vontak ki, míg 2011 hasonló időszakában 14,6 md volt a beáramlás!
 - ❖ Összes adósság 900 md euró.
 - ❖ Export 60%-a Németországba, Franciaországba és Olaszországba irányul, nagyfokú a függőség.
 - ❖ A munkáltatók inkább határozott időre vesznek fel dolgozókat, s ezáltal a spanyol munkapiac erősen szegmentált, a dolgozók több mint 30 százalékát határozott idejű szerződéssel alkalmazzák.
 - ❖ 2012. július: 30 md eurót kapott a bankrendszer feltőkésítésére. Cserébe a korábbi 27 md-os megszorítást újabb 65 md követte.
 - ❖ 2012. júl. 24: Valencia és Murcia csődhelyzetben van, 6 további közel áll hozzá, Uakkor: 7,7 % a tízéves állampapírok hozama.
 - ❖ El Confidental: a gazd konszolidálásához 500 md euró kellene.
 - ❖ PIIGS országok, akikre valószínűleg a görögökéhez hasonló sors vár, várhatóan 3234 tonna aranytól lesznek kénytelenek megválni

Svédország

Csatlakozás az Európai Unióhoz: 1995

A schengeni térség tagja.

Államforma: alkotmányos monarchia

Főváros: Stockholm

Terület: 449 964 km²

Népesség: 9,2 millió

Nemzeti valuta: korona

Hivatalos nyelve a svéd.

Svédország Skandinávia legnépesebb állama. A nyugati határán fekvő hegyvonulat Norvégiától választja el, a Balti-tenger északi végében fekvő Bothnia-öblön pedig Finnországgal osztozik.

Az ország déli része jellemzően mezőgazdasági terület, míg észak felé haladva egyre nagyobb területeket borít erdőség. A népsűrűség is délen nagyobb: sűrűn lakott a Mälaren-tó völgye és az Öresund-vidék.

Az ország parlamentje, a *Riksdag*, 1971 óta egykamarás rendszerben működik; 349 tagját arányos képviseleti rendszer alapján, négyéves időszakra választják.

Svédországban legalább 17 000 számi (lapp) nemzetiségű őslakos él; ők elsősorban rénszarvastenyésztéssel foglalkoznak. További nemzeti kisebbséget alkotnak a finnek.

A svéd ipar jellegzetes exportcikkei a személygépkocsik, a gépipari és acéltermékek, az elektronikus eszközök, a hírközlési berendezések és a papíripari termékek.

Ami a kultúrát illeti, Mauritz Stiller és Victor Sjöström úttörő szerepet játszott a filmművészet hőskorában; később a rendező Ingmar Bergman mellett olyan

filmszillagok öregbítették a svéd kultúra hírnevét, mint Greta Garbo, Ingrid Bergman és Anita Ekberg.

A svédek euroszkeptikusok.

Mindig önálló történelmi út. Nobel-díj, (Közp-i: Nöbel emlékdíj a svéd Nemzeti Bank alapította)

Gazdasági jellemzők:

- ❖ A jegybanki alapkamat 0,75 (2010. 09. 03.) kétszeri emelés után!
- ❖ Az EU-ban a svéd kormány avatkozott be legkésőbb a bankok megmentése érdekében, pedig a svéd pénzüzetek jelentős kihelyezésekkel bírnak a három balti államban. Az ezekben az országokban bekövetkezett, szinte összeomlászerű válság komoly problémákat okozott a svéd nagybankoknak.
- ❖ 2010: a svéd költségvetés egyensúlyba került.

Egyesült Királyság

Csatlakozás az Európai Unióhoz: 1973

A schengeni térségnek nem tagja.

Államforma: alkotmányos monarchia

Főváros: London

Terület: 244 820 km²

Népesség: 61,7 millió

Nemzeti valuta: font sterling

Hivatalos nyelve az angol.

Az Egyesült Királyságot Anglia, Wales, Skócia (együtt: Nagy-Britannia) és Észak-Írország alkotja. A több helyütt sziklás partokkal övezett tájakon felföldek és síkságok váltják egymást; Skócia partjait számos sziget szegélyezi. Ugyancsak Skóciában található az ország legmagasabb csúcsa: az 1344 méter magas Ben Nevis.

Az Egyesült Királyság államformája alkotmányos monarchia. Az országban parlamentáris demokrácia működik. A törvényhozás fő intézménye az alsóház, a House of Commons, melynek 646 tagját az általános választások során delegálják a választópolgárok. A felsőházban, a Lordok Házában mintegy 700 személy foglal helyet: örökletes és nem örökletes nemesi címmel rendelkező személyek, illetve püspökök. Edinburghban működik a széles helyi hatáskörrel rendelkező skót parlament, Cardiff pedig a korlátozottabb jogokkal felruházott walesi nemzetgyűlés székhelye.

Az ország népességének több mint 80%-a angol, közel 10%-a skót; a lakosság fennmaradó részét főként walesiek és észak-írek teszik ki. Az Egyesült Királyság számos bevándorlónak ad otthont. A bevándorlók főleg az egykori brit gyarmatbirodalom területéről, így a karib-tengeri szigetekről, Indiából, Pakisztánból, Bangladesből és Afrikából származnak.

Az Egyesült Királyság az Európai Unió egyik vezető gazdasága. A brit gazdasági életben egyre fontosabb szerepet játszik a szolgáltató ágazat, ugyanakkor továbbra is jelentős az ipar szerepe a csúcstechnológia terén és egyes kiemelt ágazatokban. A londoni City a világ egyik pénzügyi központja.

Az ipari forradalom hazájának számító ország számos kiemelkedő tudóst és mérnököt adott a világnak, köztük Isaac Newtont és Charles Darwint. Skóciában született Adam Smith, a modern közgazdaságtan atyja. Az angol irodalom történetében egymást követik a kiváló költők, drámaírók, esszéisták és regényírók,

Geoffrey Chauchertől Shakespeare-en és kortársain át olyan modern szerzőkig, mint J. K. Rowling, a Nobel-díjas Doris Lessing és sokan mások.

Gazdasági jellemzők:

- ❖ 1992. óta minden nagy EU-s projektből kimaradtak (Maastricht, Schengen).
- ❖ A munkaáramlás miatt évi 200.000 fő többletfoglalkoztatás, emiatt évi 0,5 %-ponttal GDP növekedési ütem-emelkedés.
- ❖ 2004-6 között 427000 regisztrált (a nem regisztráltakkal 600000 fő) vállalt munkát az EK-ban. Csak a K-Eu-i vendégmunkások 2004-09 között 4,91 md £-tal (1500 md Ft) növelték a GDP-jüket.
- ❖ Számukra előny a font túlértékeltsége (másoknak hátrány a nemzeti valuta túlértékeltsége).
- ❖ A pénzügyi válság 2007 szeptemberében megérkezett az EK-ba, amikor a Northern Rock bank sürgős pénzügyi segítséget kért és kapott a jegybanktól, a Bank of Englandtól, hogy tovább tudjon hitelezni az ingatlanpiacon. Másnap a betétesek 1 milliárd fontot vontak ki a bankból, ami a brit bankrendszer addigi történetének legnagyobb vesztesége volt. A drámai folyamat a kormány garanciális beavatkozásáig tartott, majd a pénzügyi intézet államosításába torkollott. Ez a bankmentés összesen 55 milliárd fontba került.
- ❖ A Royal Bank of Scotlandnál (RBS) 2008 tavaszán jelentkeztek súlyos problémák, a megoldás itt is az állam – közel 60 százalékos – „beszállása” lett.
- ❖ Talán a brit pénzügyi szektor fonódott össze legerősebben az amerikaival, ezért a subprime válság erősen sújtotta az Egyesült Királyságot. A válság a brit bankrendszert szinte alapjaiban rengette meg, aminek az okai között egyszerre említhető:
 - a túlfűtött ingatlanhitelezés,
 - a háztartások magas adósságrátája, valamint
 - a brit gazdaságon belül túlsúlyos pénzügyi szektor erőteljes nemzetközi szerepe,
 - további fontos szerkezeti ok, hogy a brit bankok elsősorban nem a biztonságosabb betétekre, hanem jellemzően a kockázatosabb értékpapírpiacon alapozzák működésüket.

- ❖ Az EK-ban a válságkezelés szinte kizárólag bankmentésre szorítkozott. A brit bankrendszer tartóoszlopainak megrendülését követően 2008 folyamán a kormány a GDP több mint egyharmadát kitevő bankmentő csomagot hirdetett meg, amelynek fő pontjai az alábbiak voltak:
 - Bank Újratőkésítési Alap (Bank Recapitalisation Fund) felállítása, amelyből az arra jogosultságot szerző nagy bankok és ingatlantársaságok részesülhettek (50 milliárd font).
 - Hitelgarancia program (Credit Guarantee Scheme) beindítása, amely a hitelezést hivatott élénkíteni (250 milliárd font).
 - Különleges likviditási program (Special Liquidity Scheme) létrehozása, amelynek keretében a pénzügyintézetek illikvid eszközeiket kincstárjegyekre válthatták (három éven keresztül; 200 milliárd font).
 - Eszközvédelmi program (Asset Protection Scheme): a bankok rossz kihelyezéseiből fakadó várható veszteségek kiegyenlítése (díjazás ellenében), és a jó kihelyezések támogatása (40 milliárd font).

(Az 540 milliárdos kiinduló csomag nagyságrendje /a magyar GDP több, mint ötszöröse/ alig maradt el a mintegy 620 milliárdos éves rendes állami kiadásoktól.)

- ❖ A Bank of England megkezdte a pénztömeg növelését. „Quantitative easing” címszó alatt a központi bank egy 150 milliárdos új keretből (Asset Purchase Facility) fokozatosan küldött be friss pénzt a gazdaságba, amelyet különböző eszközök (lényegében a másodlagos piacokon elérhető kötvények) felvásárlásával hajtott végre. 2009 nyarára a keret 175 milliárdra nőtt a pénzügyminiszter jóváhagyásával.
- ❖ A 2008 tavaszán még 5 százalékos jegybanki alapkamat 2009 márciusára 0,5 százalékra zsugorodott (ilyen alacsony rátára a bank 315 éves történetében még nem volt példa).
- ❖ A subprime válság hatására a brit ingatlanpiac is megrendült, 2008 őszére az ingatlanpiaci árak átlagosan 10 százalékkal csökkentek.
- ❖ Az államháztartás **hiánya** (évekig a GDP 3 %-a környékén állt) 2009-ben **megaladta a GDP 11,5 %-át**, ami **2010-re közel 14 %-ra nőtt**. A **40-44 százalék/GDP körüli államadósság** (2009-ben megközelítette a **70 %-ot**) 2010-re megaladta a **80 %-ot**. Az államháztartás csak 2017-18-ra állhat vissza az egyensúly-közeli állapotba, az államadósság GDP-hez mért mértéke 2015-16-tól kezdhet el csökkenni.

- ❖ 1991-ben 58 % gondolta, hogy a kormány többet költsön támogatásokra, 2010-ben már csak 27 %.
- ❖ Államadósság a GDP %-ában: 2008-ban 43; 2011-ben 76.

Csatlakozás az Európai Unióhoz

1993-ban fogalmazták meg a **Koppenhágai kritériumokat** a tagjelöltekkel szemben:

- **stabil intézményrendszer** (demokratikus jogállam, többpárti demokrácia),
- **működő piacgazdaság,**
- **uniós joganyag átvétele.**
- a régi országok legyenek képesek úgy befogadni az új országokat, hogy az **integráció lendülete ne törjön meg.**

Csatlakozik az Európai Unióhoz: Horvátország, várhatóan 2013. júl. 1.

Tagjelölt országok:

- Izland (2008-ban a teljes adósság-állomány a GDP 685 %-a),
- Montenegró,
- Szerbia (2012. 10. EB nem javasolta, hogy megkezdjék a csatlakozási tárgyalásokat),
- Törökország (már 1987-ben jelentkezett, a tárgyalások 2005-ben megkezdődtek, de Ciprus és Franciaország vezetésével több tárgyalási fejezetet blokkolnak).

Potenciális tagjelöltek:

- Albánia (2012. 10. EB javasolta, hogy kapja meg a tagjelölti státuszt),
- Bosznia-Hercegovina,
- Koszovó (öt EU tagország még mindig nem ismerte el).
- Macedónia (2012. 10. EB javasolta, hogy kapja meg a tagjelölti státuszt).